

KISS BEÁTA

CSEHIOVÁ AGÁTA – TÓTH BAKOS ANITA: MŰVÉSZET – EDUKÁCIÓ – TERÁPIA INSPIRÁCIÓK, KÖLCSÖNHATÁSOK, INTERDISZCIPLINÁRIS MEGKÖZELÍTÉSEK

2022 végén jelent meg Csehi Ágota és Tóth Bakos Anita, a Selye János Egyetem tanárai tollából a Művészet – Edukáció – Terápia című monográfia, melynek célja a művészetek, a pszichológia és a pedagógia szoros összefüggéseiben rejlő edukációs lehetőségek kutatása és tárgyalása. Az egyes művészeti ágak, illetve a komplex személyiségfejlesztésre való törekvés találkozása olyan eredményeket hoz, melyeket sikerrel lehet alkalmazni mind a jövőbeli pedagógusok képzése során, mind a valós pedagógiai gyakorlatban. A tanulmány több oldalról közelíti meg a témát. Foglalkozik az alkotásokkal, különböző személyiségfejlesztő módszerekkel és programokkal, interdiszciplináris kapcsolatokkal, illetve a pedagógusképzésben felmerült, kutatás során szerzett tapasztalatokkal, a megvalósítás lehetséges formáival.

A monográfia öt nagy részre, ezeken belül alfejezetekre tagolódik. Az elsőben olyan műveket vizsgálnak, melyeket más művészeti ágakban született alkotások ihlettek. Főképp zenei művek kerültek górcső alá, melyek képzőművészeti, irodalmi művekből inspirálódtak, továbbá olyan zeneművek, melyek a természet, a történelem vagy a mesék világából merítettek.

A második rész a művészeteknek az edukációban és a komplex személyiségfejlesztésben kifejtett nagyon hangsúlyos hatását taglalja. A pszichológiában ismert a transzferhatás fogalma, mely áthelyezést, átvitelt jelent és a kognitív folyamatokban jelenik meg a tanulás során. A képességek fejlődése lehet szintén a transzferhatás következménye. Az oktatásban interdiszciplináris tevékenységformákkal lehet művészetekre és művészetekkel nevelni. Az ilyen tevékenységformák a drámapedagógiában, színházpedagógiában, múzeumpedagógiában és a koncertpedagógiában érhetőek tetten. A művészetpedagógiában rejlő kölcsönhatások jelentős mértékben befolyásolhatják az edukációt.

A következő, harmadik rész a szakirodalmi áttekintésben jelentős kutatók nevelési programjait és a művészeti nevelés többoldalú megközelítését elemzi, illetve a negyedik rész a szlovákiai közoktatási dokumentumokat a művészeti neveléssel (zenei nevelés, képzőművészeti nevelés, művészet és kultúra) kapcsolatban.

A művészet az önkéntesség területén is megjelenik. A művészetek segítségével, különösen a jótékonyági koncertek által maradéktalanul teljesülhet a társadalmi segítségnyújtásban e fontos szerepvállalás.

A monográfia az elméleti összegzés után tér át az ötödik részben azon lényeges elemhez, mely a művészeteken alapuló kurzus létrehozásával kapcsolatos a Selye János Egyetemen, illetve saját kutatást mutat be és elemzi annak eredményeit.

A pedagógushallgatók a művészetek iránt fogékonyak, különösen az élménypedagógia eszközeivel élve. A 2020/2021-es és a 2021/2022-es akadémiai évben kérdőíves felmérésre került sor, melyeket azon hallgatók töltöttek ki, akik művészeti jellegű tantárgyat abszolváltak. A célirányos kérdésekkel a hallgatók művészeti ágak iránti érdeklődésére derült fény.

| Kép: <https://www.freepik.com>

Az adatok alapján egyértelműen indokolt az interdiszciplináris megközelítés, és a művészeti nevelés általános érvényű értékeit kell előtérbe helyezni. A következő vizsgálat az élménypedagógia és a zenei nevelés összekapcsolásának lehetőségeit kutatta. Ennek eredménye értelmében egyértelművé vált, hogy a hallgatók értékelték és hatékonynak tartották azon foglalkozásokat, ahol a zenei nevelés tanulmányi program követelményeit az élménypedagógia eszközeivel teljesítették, kreatív hangulat és csapatmunka valósult meg. E felmérés eredményeképpen került megnyitásra a MŰ-PE-PSZI, Művészet-Pedagógia-Pszichológia kurzus a Selye János Egyetem Tanárképző Karán szabadon választható kurzusként. Ennek felépítésében olyan igények játszanak szerepet, melyeket a fentebb vázolt kutatás támasztott alá: művészeti irányzatok széles skálája iránti igény, interdiszciplináris megközelítés, élményalapú oktatás, önismeret, önértékelés és önbecsülés fontossága, alkotó légkör. A kurzus célja a komplex személyiségfejlesztés, az együttműködés, a pozitív életszemlélet, tolerancia, kommunikációs készségek erősítése. Az is fontos szándék, hogy a hallgatók olyan nevelőkké váljanak, akik motiváltak és önmaguk is motiválók tudnak válni. A tanulmányi kurzus mindhárom területről kínál foglalkozásokat. Aktív és passzív művészetterápiás elemeket, élmények irányított feldolgozását, pedagógiai foglalkozásokat kooperatív technikával, a Boldogságóra Program elemeit, egyéni harmonikus személyiségfejlesztést és csapatépítést, különböző pszichológiai technikákat a szorongás és stressz oldására, motiváció növelésére, kommunikációs készségek, illetve a változatos pedagógiai eszköztár növelésére. A kurzus óráin élményszerű oktatási formák segítségével történik a személyiség fejlesztése, változatos eszközökkel élve.

A monográfia e fejezetében egy további kutatás eredményeinek elemzésére is sor kerül, mégpedig a művészet és önkéntesség vizsgálatára a pedagógusi attitűd szempontjából. A kérdőíves kutatás a megkérdezett gyakorló pedagógusoktól azt tudakolta, részt vettek-e jótékony művészeti eseményeken, népszerűsítik-e azokat, továbbá fontosnak tartják-e ezek létét. A válaszok ismét pozitív eredményt hoztak, a válaszadók a művészetek általi segítségnyújtás lehetőségét és fontosságát hangsúlyozták. A válaszadók egy másik csoportja azt emelte ki, hogy a művészeti jellegű karitatív tevékenységnek személyiségfejlesztő hatása van, az önkéntesség olyan érték, melyet be kellene építeni a mindennapos oktató-nevelő munkába. További vélemények arra összpontosítottak, hogy a művészetek és a segítségnyújtás kitűnő szocializáló eszköz. Kiemelték a pozitív érzelmek fontosságát, az öröm, boldogság, segítségnyújtás jó érzését. A vizsgálat az önkéntesség és a művészetek összekapcsolódásából eredő társadalmi hatásokat is kutatta, ezek állampolgári szemszögből való elemzése volt az utolsó kérdés tartalma. A kapott eredmények alapján a gyakorló pedagógusok úgy vélték, a társadalomnak nagy szüksége van effajta tevékenységi formákra, mivel a zene és művészet hatásos formája az önkéntességnek, személyiségformáló ereje van, a nevelés is színesebbé válik, segítségnyújtásra ösztönöz.

A monográfiában bemutatott vizsgálati eredmények azt támasztják alá, hogy a tanárképzésben, valamint a közoktatásban történő pedagógiai folyamatokban a művészeteknek létjogosultsága van. A művészeti és esztétikai nevelés a 21. század társadalmában szükségszerű, bármilyen megközelítésben hatékony nevelési eszköz, személyiségfejlesztő hatással bír, támogatja az inklúziót, ugyanakkor célszerű komplex tantárgyi megközelítésben foglalkozni vele. Az interdiszciplinaritás modern igényével több tárgyat lehet összekapcsolni, melyek hasonlóan pozitív váltázásokat idéznek elő: ilyen a kognitív folyamatok javulása, kompetenciák és készségek fejlődése, mindezeknek pedig nagyon fontos társadalmi szerepe is van.

